

יומא סב. (תחילת הפרק) עד סג: (ש18)

ביאורי מושגים

השעיר החיצוני – לצידם של הפר והשעיר המפורסמים שהינם חטאות פנימיות שדמן מוזה בקודש ובשרם נשרף מחוץ למקדש ישנו גם שעיר חטאת רגיל המוקרב בבגדי זהב יחד עם מוספי היום. בשרו של שעיר החטאת החיצוני נאכל (זהו בשר הקדשים היחידי שניתן לאכילה במוצאי שבת. שהרי עולות לא נאכלות, ושאר החטאות הן חטאות פנימיות שבשרן נשרף)

טהרת המצורע – אחרי שהכהן קבע שנגע הצרעת נרפא – על המצורע לעבור שלושה שלבים:

שלב א' – הציפורים: הכהן לוקח שתי ציפורים. שוחט אחת מהם על כלי שבו מים חיים, הציפור השניה נטבלת (יחד עם ארז, אזוב ושני תולעת) בכלי המוזכר ומשולחת על פני השדה.

שלב ב' – הטבילה: אחרי שבוע טובל המצורע במעיין,

שלב ג' – הקרבנות: למחרת הטבילה (המיום השמיני והלאה) מביא המצורע כבש לעולה, כבש לאשם, כבשה לחטאת ולוג שמן. ראשית שוחטים את כבש האשם מזים מהדם על המזבח ועל המצורע, מזים מהשמן כנגד ההיכל ועל המצורע, שוחטים את החטאת והעולה. ורק אז המצורע משלים את תהליך טהרתו.

המשנה

הדרישות משני השעירים:

להקנות באותו זמן, להיות באותו גובה, אותו מראה, ואותו מחיר (ובדיעבד לא מעכב)

מת אחד מהם:

לפני ההגרה – ילקח בן זוג לשה שנשאר, אחרי ההגרה - ילקחו שניים ויגרילו עליהם,

השה המיותר:

ת"ק: ירעה עד שיסתאב, ויפלו דמיו לנדבה (חטאת ציבור לא מתה) ר' יהודה: ימות, (חטאת ציבור מתה)

קביעות נוספות של ר"י:

נשפך דם השעיר הפנימי: ימות השעיר המשתלח,

מת המשתלח (אחרי שחיטת הפנימי): ישפך הדם של הפנימי.

מקרים נוספים ששני בעלי החיים

צריכים להיות זהים (לכתחילה):

- 1. כבשי המצורע (העולה והאשם)
- 2. ציפורי מצורע,
- 3. כבשי מוסף השבת.

בכל המקרים הללו נאמר 'שנים',

גם בכבשי התמיד נאמר שנים ליום, אולם שם לומדים ממילים אלו שיש לשחוט את התמידים לנוכח השמש (ולא בצל)

רבינא: אם חסרון הגרלה הוא מהותי - גם החסרון של פתיחת השערים הינו מהותי.

לכן השוחט בחוץ שלמים לפני פתיחת שערים - פטור.

החסרון של ההגרה הוא מהותי

לכן העובדה שהם ראויים להיות שעיר פנימי לא מועילה,

החסרון שעדיין לא ניתן להקריב את השעיר החיצוני (יש עוד עבודות אחרות לפני כן) - אינו מהותי.

לכן העובדה שהם ראויים להיות שעיר חיצוני מועילה

מדוע לפני ההגרה - חייב

ר"ח: הם ראויים להיות שעיר החטאת החיצוני. (אמנם הם גם ראויים להיות השעיר הפנימי - אבל חסרה להם הגרלה)

הברייתא

השוחט שעירים מחוץ למקדש

לפני ההגרה:

חייב (משום שחוטי חוץ) על שניהם,

אחרי ההגרה:

חייב על הפנימי, פטור על המשתלח.

מדוע על המשתלח - פטור

הברייתא: כתוב 'לה' - למעט שעיר המשתלח

בשחטי חוץ:

מיעטנו מהמילה לה' את המשתלח,

במחוסר זמן:

ריבנו מהמילה לה' את המשתלח,

המשתלח נחשב לה' באופן חלקי,

לכן ניתן לרבות מלה' וניתן למעט - הכל בהתאם להקשר.

קושיה על ר"ח (ולגירסא אחרת על רבה):

הנחות מוצא

הנחה א': בהמה שראויה עקרונית להקרב בכשרות (גם אם מציאותית ישנה מניעה טכנית) – השוחטה מחוץ למקדש חייב.
הנחה ב': קרבן פסח בימות השנה – ששחטו במקדש שלא לשמו – כשר לשם שלמים,
הנחה ג': עקירת קרבן מייעודו (שחיטה שלא לשמה) הינה מניעה טכנית (ולא מהותית).

הקושיה:

פסח בימות השנה – ראוי עקרונית להקרב בכשרות (שהרי עקירת קרבן היא מניעה טכנית) ולכן השוחטו בחוץ צריך להתחייב
 אבל – ר"ח (או רבה) קבע שהשוחט פסח בימות השנה בחוץ - פטור

התשובה:

הנחה ג' מוטעית – עקירה היא מניעה מהותית – לכן השוחט פסח בחוץ בימות השנה

דעות שונות בעניין השוחט פסח בימות השנה - מחוץ למקדש

ר' חסדא (או רבה):

שלא לשמו – חייב (כיוון שהוא הפך לשלמים)
 לשמו – פטור (כיוון שהוא נשאר פסח וכעת אין זה זמנו הראוי)

ר' ירמיה (גיר' א'):

תמיד (אפילו שלא לשמו) - פטור (לא ניתן לעקור ייעוד מחוץ למקדש)

ר' ירמיה (גיר' ב'):

תמיד (אפילו לשמו) - חייב (הייעוד נעקר אוטומטית)

מתי הייעוד נעקר אוטומטית

כשהקרבן בעצמותו לא ראוי להקרב (כמו פסח בימות השנה) – יש שינוי ייעוד אוטומטי,

כשהנסיבות מסביב לא מאפשרות להקריב (כמו אשם שלא הזיע הזמן של בעליו) – אין שינוי ייעוד אוטומטי